

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **S. K.**

skazanego za przestępstwo z art. 244 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 kwietnia 2024 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 26 maja 2023 r., sygn. akt II K 113/23

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radziejowie.**

Małgorzata Bednarek Adam Roch Paweł Kołodziejski

[PGW]

UZASADNIENIE

S.K. został oskarżony o to, że w dniu 25 lutego 2023 roku w miejscowości G., gmina B., kierował rowerem po drodze publicznej pomimo obowiązującego sądowego zakazu kierowania rowerami orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radziejowie, sygn. akt II W 341/22 z dnia 23 września 2022 roku, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio karanym za umyślne przestępstwo podobne z art. 244 k.k. przez Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z dnia 23 listopada 2020 roku, sygn. akt [...] na karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 2 września 2020 roku do 28 czerwca 2022 roku, tj. o czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. Wyrokiem z dnia 26 maja 2023 roku, sygn. akt II K 113/23, Sąd Rejonowy w Radziejowie uznał S. K. za winnego tego czynu i na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin miesięcznie. Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron i uprawomocniło się w pierwszej instancji.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia na niekorzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie:

1. art. 43a § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego S. K. – w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 25 lutego 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. – świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5.000 złotych, podczas gdy zgodnie z tym przepisem, w razie skazania m. in. za przestępstwo z art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie S. K., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując tę regulację sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k. – środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku;
2. art. 64 § 1 k.k. poprzez niezasadne przyjęcie, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu w warunkach recydywy szczególnej podstawowej,

określonych w tym przepisie, w sytuacji, gdy S. K. był wprowadznie uprzednio kilkukrotnie skazywany za umyślne przestępstwa podobne, realizujące znamiona art. 244 k.k. i w okresie od 2 września 2020 r. do 28 czerwca 2022 r. odbył karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. o sygn. akt [...], którym połączono przedmiotowe skazania za czyny z art. 244 k.k., jednakże za żadne z przestępstw podobnych do przypisanego mu występku nie została wobec wymienionego orzeczona kara 6 miesięcy pozbawienia wolności, bądź kara surowsza, co jest warunkiem niezbędnym dla przypisania sprawcy działania w warunkach powrotu do przestępstwa.

Podnosząc powyższy zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący wskazując, że sąd rejonowy w sposób rażąco naruszył art. 43a § 2 k.k., a powyższe uchybienie ma oczywisty wpływ na treść wyroku. Zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu, w przypadku skazania sprawcy za przestępstwo określone m. in. w art. 244 k.k. orzeczenie o środku karnym w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej ma charakter obligatoryjny, a jego minimalna wysokość wynosi 5.000 złotych. Skoro w zaskarżonym wyroku S. K. uznano winnym czynu z art. 244 k.k., to okoliczność ta generowała obowiązek orzeczenia powyższego środka karnego. Brak jego orzeczenia powoduje, że sąd rejonowy dopuścił się rażącej obrazę prawa materialnego, a ta miała istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż oskarżony nie poniósł wszystkich konsekwencji prawnych swojego czynu, które zgodnie ze wskazanym przepisem prawa materialnego winien był ponieść.

W realiach sprawy, w czasie wyrokowania oczywistej obrazę doznał również przepis art. 37a § 1 k.k., stanowiący do 1 października 2023 r. o obligatoryjnym orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku, w przypadku

chęci skorzystania przez sąd z dobrodziejstwa wymierzenia oskarżonemu kary wolnościowej w miejsce przewidzianej sankcją przepisu art. 244 k.k. kary pozbawienia wolności. Choć aktualnie norma ta straciła wiążący charakter, w dacie orzekania sąd czyniąc podstawą orzeczenia art. 37a § 1 k.k. miał obowiązek orzeczenia środka karnego, czego nie uczynił.

Zgodzić należy się również z Prokuratorem Generalnym, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia art. 64 § 1 k.k., polegającego na zastosowaniu tego przepisu mimo braku ustawowych przesłanek do przyjęcia, że oskarżony S. K. popełnił zarzucany mu czyn w warunkach powrotu do przestępstwa. Stosownie do treści art. 64 § 1 k.k. konieczne dla przyjęcia wystąpienia, wobec danego oskarżonego, (określonej w tym przepisie) recydywy specjalnej podstawowej jest m. in. to, by był on już skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności i odbył co najmniej 6 miesięcy tej kary. Wprawdzie *expressis verbis* mówi się w nim jedynie o tym, by sprawca był uprzednio skazany na karę pozbawienia wolności, ale niewątpliwie, ze względu na warunek faktycznego odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, nie chodzi tu o każde skazanie na karę pozbawienia wolności, lecz wyłącznie o skazanie na tę karę w wymiarze minimum 6 miesięcy. Wymóg ten nie jest spełniony w przypadku orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności, obejmującej kary orzeczone za popełnienie przestępstwa będącego podstawą przyjęcia recydywy specjalnej podstawowej. W rozmiarze co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności musi być bowiem orzeczona kara za przestępstwo poprzednie, do którego odnosi się podobieństwo przestępstwa ponownego. Pogląd taki wielokrotnie wyrażał Sąd Najwyższy (por. wyroki z dni: 20 marca 2013 r., IV KK 15/13, Lex nr 1292225; 9 maja 2011 r., V KK 130/11, Lex nr 817562; 26 stycznia 2006 r., IV KK 464/05, OSNwSK 2006/1/217; por. także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1985 r., VI KZP 5/85, OSNKW 1985, z. 7-8, poz. 54) i znajduje on aprobatę w literaturze (por. J. Majewski [w:] Komentarz kodeksu karnego. Część ogólna. Tom I pod redakcją A. Zolla, Zakamycze 2004, s. 967; M. Budyn-Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2024, art. 64, teza 5; J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2023, s. 475; G. Łabuda [w:] Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, red. J. Giezek, Warszawa 2021, s. 573; J.

Majewski [w:] A. Błachnio, J. Kosonoga-Zygmunt, P. Zakrzewski, J. Majewski, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2024, s. 458). Nie ma racjonalnych podstaw do odstępowania od niego.

W sprawie niniejszej wymóg z art. 64 § 1 k.k., poprzedniego orzeczenia i odbycia co najmniej 6 miesięcy kary, niezbędny do przypisania oskarżonemu sprawstwa zarzucanego mu przestępstwa w warunkach recydywy, określonej w tym przepisie, nie został spełniony. Wprawdzie przestępcza historia oskarżonego S. K. potwierdza, że był kilkakrotnie w przeszłości karany za czyn z art. 244 k.k., jednakże każdorazowo na kary łagodniejsze niż 6 miesięcy pozbawienia wolności. Wysokość wcześniej orzeczonych kar wyklucza więc możliwość przyjęcia, iż czynu przypisanego zaskarżonym wyrokiem oskarżony dopuścił się w warunkach art. 64 § 1 k.k.

Powyższego wniosku nie może zatem zmienić to, że w dniu 23 listopada 2020 roku, w sprawie o sygn. akt [...], Sąd Rejonowy w R. wydał wobec S. K. wyrok łączny, w którym połączył jednostkowe skazania i orzekł karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Okoliczność ta nie jest wystarczająca do uznania, że konieczna dla przyjęcia recydywy z art. 64 § 1 k.k. przesłanka, w postaci orzeczenia i odbycia co najmniej 6 miesięcy kary, została spełniona. Nie została bowiem w tym wymiarze orzeczona wobec oskarżonego kara za przestępstwa, które – jako umyślne i podobne – mogły (przy zaistnieniu pozostałych warunków z art. 64 § 1 k.k.) być podstawą przyjęcia co do czynu przypisanego mu zaskarżonym wyrokiem, określonej w tym przepisie, recydywy. W tych warunkach uznanie, iż zarzucanego mu przestępstwa z art. 244 k.k. oskarżony dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa nastąpiło z rażącym naruszeniem art. 64 § 1 k.k., skoro nie zostały spełnione wszystkie wskazane w tym przepisie wymogi.

Ponownie procedując sąd rejonowy w przypadku wydania wyroku skazującego prawidłowo rozstrzygnie o środkach karnych właściwie stosując przepisy prawa materialnego, a także rozważy zasadność przypisania oskarżonemu działania w ramach art. 64 § 1 k.k. mając w polu widzenia wyżej poczynione uwagi.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PGW]

[ał]

Małgorzata Bednarek Adam Roch Paweł Kołodziejski